

Kerstwandeling 2024

Tekst: Leo Koster

Foto's: Marianne Driessen

In ons ledenblad Het Schrijvertje, winter 2024, nummer 1, wordt de traditionele Kerstwandeling aangekondigd in het fraaie Leudal op 26 december 2024 van 13.00 tot ongeveer 16.00 uur, start ligt bij Café restaurant St. Servaas te Nunhem. De gidsen: Hermien Hendriks en René Horsten. “We sluiten de wandeling in kerstsfeer af; laat u verrassen”. Een kleine 50 personen heeft wel interesse in deze wandeling. Onze voorzitter, de heer René Horsten, heet iedereen welkom. De grote groep wordt gesplitst.

Maar eerst nog een droeve mededeling, Michiel Stemkens is op 9 december j.l. overleden. Michiel was actief lid van de plantenwerkgroep en heeft ook vele kerstwandelingen mede verzorgd. We verliezen in Michiel een zeer trouwe en kennisvolle IVN-er, die aan vele activiteiten deelnam en ook bijdragen heeft geleverd.

Omdat we met zijn allen voor de Sint Servaaskapel staan te wachten zingen we kort, doch met volle borst: *“Wij komen tezamen onder 't sterreblinken, een lied moet weerklinken voor Betlehem. Christus geboren zingen d'eng'len koren”*. Hermien vraagt nog even naar de namen van de vijf IJsheiligen. Met een stok maakt Hermien een kuultje in de grond en giet daarin wat water; hier doopte Sint Servaas onze eerste christen-voorouders. De deur van de kapel staat open, diverse mensen gaan even naar binnen om eventueel een kaarsje op te steken, een bord vraagt aandacht voor de restauratie van de St. Servaaskapel: *Same vâör oos Kepèl*. Binnen in de kapel een steen; *“Reconnaissance. St Servais, pour une faveur obtenue”*, *“om van St Servatius een gunst te verkrijgen”*. Na afloop zal ons geheugen wat betreft de wandeling op de proef gesteld worden door middel van een vragenlijst.

We gaan van start, ik ga met Hermien mee. In mijn schouder tas heb ik enkele gedichten gestopt en iets over het leven van Michiel Stemkens. Via een smal paadje tussen de weelderige groei van bramen en zicht op lichtkleurige stambeschermers, komen we bij de Litsberg. We hebben zicht op de Leubeek en op een steilrand waarin de ijsvogel zijn nest kan uitgraven. Hermien laat potjes zien waarin lavameel zit, lavameel is hier uitgestrooid ter verbetering van de bodemstructuur, in het andere potje zit heel fijn zand. Tussen veelal naaldbomen groeit de bosbes. Ik hoor de kuifmees. We wandelen ook voor een deel over de blauw/witte bordjes van

Water.Wandel.Wereld. Ik zie hulst met rode bessen. We komen vlak bij het hoogste punt van het Leudal, 36,2 meter. We komen bij het Jonkerven; bij dit ven staat een bank waaraan een handdoek hangt. Hermien vertelt hier over het ontstaan van dit ven. Via een kruipdoor/sluidoor-paadje komen we bij een zomerhuisje, op het huisje de naam De Jonker en Carpe Diem, uit de schoorsteen komt rook. Van september 1940 t/m 1 mei 1942 werden in dit bijna onvindbaar huisje in het geheim stencils geproduceerd voor de Oranje Post, een verzetsblad uit de Tweede Wereldoorlog, het werd één keer per 14 dagen uitgegeven. De stencilmachine werd na ieder gebruik in het bos in een kist verstoppt. Maar hier gebeuren nog meer vreemde dingen, zoals het verhaal over de alvermannetjes of ehvermenkes, deze aardmannetjes brachten geluk en voorspoed en verrichten op geheimzinnige wijze allerlei werkzaamheden. Ze mochten niet geplaagd worden want dan verdween de voorspoed. Op hoeve Ghoor, waar we straks nog langs wandelen, poetsten ze de ketels, voor deze werkzaamheden kregen ze 's morgens beschuitjes. Om ze gunstig te stemmen legt Hermien op de grond een schoteltje neer met daarop twee beschuitjes, een houten pijpje en een pakje pijptabak (Drum).

Er ligt veel dood hout in het bos, aan één ervan groeit de spekHzwoerdzwam, op enkele plekken zie ik eikvarens. We dalen af en komen bij de Engelse Baileybrug. Dit voetgangersbruggetje over de Leubeek stamt uit 1944-1945 en diende voor aanvoer van munitie.

Ze werd aangelegd door een genie-eenheid van de 15e Schotse Infanterie divisie. Tegen een haagbeuk groeit de gele trilzwam, Hermien noemt dit een voelmoment. Op diverse plekken zijn de afgestorven- bruinkleurige stengels van de adelaarsvaren te zien. We hebben zicht op een andere beek, de zogenaamde Zelsterbeek. Dit is in de buurt van een ongeveer 6 meter hoge heuvel, Groaveberg geheten, mogelijk is het in gebruik geweest als motte. Met toestemming van Hermien draag ik hier het gedicht "Alwéér Kerstmis" voor, van Angelique en Wiel uit Reuver.

Alwéér Kerstmis!!!

*Wereldwijd wordt al eeuwen Kerstfeest gevierd,
huis en haard wordt uitbundig versierd.
Met een kind in een kribje in een stal of een grot,
kán het Kerstfeest toch niet meer kapot....*

*O ja....., haal ook nog wat lekkers te eten
want dat mogen we vooral niet vergeten!
Een gevulde kalkoen kan allang niet meer.....,
dus "wat je ver haalt is lekker", elk jaar wéér!*

*Ons eten komt uit verre, vreemde landen
en allemaal om van te watertanden.....
Heel wat vliegkilometers liggen op ons bord,
nee.... we komen écht niets te kort!!!*

*Als je tenminste hier geboren bent
en niet ergens in een vluchtelingentent....
Want "vrede op aarde" is soms ver te zoeken,
er zijn er teveel die elkaar vervloeken!*

*"Gelovigen" staan elkaar naar het leven,
óók dat is al eeuwen een bitter gegeven!
Wij geloven vooral in "Moeder Natuur".....,
altijd oprecht, zo eerlijk en puur!!!!*

*Zij is al vele miljoenen jaren oud
en daarom zo eigen en vertrouwd.
De religie van de seizoenen van het jaar,
zomer, herfst, winter en voorjaar!!!*

*Dus in deze laatste dagen van het jaar
maken ook wij weer ons huisje “kerstklaar”.
We vieren dat de dagen al gauw weer gaan lengen
en het licht ons weer veel energie mag brengen!*

*We wensen jullie dan ook heel fijne dagen toe
en ben je het binnen een beetje moe.....
Ga dan lekker naar buiten in de frisse lucht
en blaas het jaar uit met een diepe zucht!!!*

Op een dode boomstam groeit de zwarte knoopzwam. Via een staegelke gaan we van het pad af, aan een dode zwarte els groeit het echt judasoor. Aan een levende boom zit een verdikking, het is een maserknol, wordt ook warrelknoest, of wortelhout genoemd. Het is meestal een bolvormige woekering/groeiaandoening aan naaldbomen, maar meestal aan loofbomen. Het is een duidelijke afwijking van het normale groeipatroon van de boom. Langs de Zelsterbeek verse knaagsporen van de bever.

In deze beek liggen twee levende vangkooien, bedoeld om muskusratten te vangen, als er een bever in zit wordt die vrijgelaten. Een aalscholver duikt geregeld onder water, het is een zeer goede visser.

We komen bij de samenvloeiing van de Zelster- en Leubeek. Langs het enigszins modderige pad wandelen we verder en komen bij een stuwte met daarop de afkorting OWL en een viercijferig nummer. De afkorting staat voor Optimaal Waterbeheer in Limburg. Iets verder door ontmoeten we de andere groep, Hermien gaat van het pad af en komt terug met een kruidenbitter en vlierbessenjenever. Plastic bekertjes worden gevuld en voor beide groepen vertel ik iets over Michiel Stemkens, die ons helaas ontvallen is.

Op de Mulo, ik was toen 13 jaar oud, werd ik door een leraar voor de gek gehouden. Na de Mulo ging ik naar de Middelbare tuinbouwschool want ik wilde werken in de natuur. In de natuur voelde ik me vrij en veilig. In 1989 stond iets over het IVN in de krant, dat leek me leuk. In de Biologische school te Roermond werd een informatieavond georganiseerd en daar werd ik heel vriendelijk ontvangen. Ik heb me toen aangemeld als lid van het IVN. Er werd een cursus gegeven over natuur, planten en uitleg over excursies en wandelingen. Hier voelde ik me op mijn gemak, letterlijk zo vrij als een vogel in de lucht met dat verschil dat ik niet kan vliegen. Ik werd serieus genomen en ik kijk dan ook met heel veel plezier op die periode terug. Ik hoorde erbij, kreeg ook complimenten dat ik zoveel over de natuur wist.

Door het IVN voel ik me in de mooie natuur op mijn gemak en denk dan of zing al neuriënd in mijn eigen "wie sjoon oos Limburg is". Mensen, geniet van alles in de natuur of je alleenstaand bent of met je vriend, vriendin, partner of echtgenote. We zullen in ons leven ook wel eens een tegenslag of ziekte krijgen en het zal moeilijk zijn om dat te aanvaarden. Mensen, nogmaals allemaal bedankt en het gaat u allen goed. Gezondheid, voedsel en onderdak en als je gezonde kinderen en kleinkinderen hebt dan heb je alles en de rest is bijzaak, je bent dan schatrijk.

We wandelen langs Gagel en komen op een geasfalteerde weg naar Kinkhoven. We komen bij een zandvang met vistrap, aangelegd in 1960. De Tungelroysebeek (Leubeek) en de Roggelsebeek (Zelsterbeek) voeren veel vervuild zand mee, een 3000 m³ op jaarbasis. In de vervuiling zitten zware metalen als cadmium en zink veroorzaakt door de zinkfabriek in Budel. We komen bij de Haelensebeek (Ghoorbeek), deze beek samen met de Leubeek en Zelsterbeek vormt in Kinkhoven de Neerbeek. Via een smal paadje komen we bij een informatiebord over Hoeve Ghoor. Ghoor duidt op een moerassig gebied. Hier draag ik, met toestemming, mijn eigen geschreven gedicht voor over "Leudal", waarin diverse aspecten uit het Leudal kort belicht worden.

Leudal

Leudal, een gebied met onder meer heide, de Litsberg en bossen en zeker niet om er zo maar door heen te crossen.

Het is Tweede Kerstdag, 26 december 2024, en wat is het geval IVN-Roermond gaat wandelen door het drie-beken-dal.

Ik spreek met respect over deze beken,
die al zo vaak door anderen zijn bekeken.
De ijsvogel is er kind aan huis,
de bever heeft hier sinds 2002 zijn tehuis.

De Groaveberg verbergt een kist met geld,
verstopt door een Ridder te paard, een ware held.
Hij galoppeerde over 't Lange Pad,
had wat gedronken, was eigenlijk ladderzat.

Via de Bailey-brug ging hij de Leubeek over
en ontmoette daar een gewiekste struikrover.
Het gesprek ging over de Sint Servatius-put,
hij wilde wel gedoopt worden, maar hij was blut.

Hij galoppeerde verder naar hoeve 't Ghoor
en ontmoette daar meneer pastoor.
Die doopte hem voor een habbekrats
uiteraard in zijn blote bast.

Verder dravend over de paarse Hei
zag hij opeens een Elisabeths-non aan zijn zij.
Samen op één paard verder dravend over een oud grafveld,
beiden geen idee hoe het met de graven was gesteld.

Ze werden moe en snakten naar bier
gelukkig hadden ze hier "Bier van hier".
Bij heerlijke boterhammen en met geperste notenolie op zak,
hingen zij hun kleren aan een Wilgentak.

Ze zwaaiden nog en zeiden tot de volgende keer,
maar helaas, ze werden nooit meer gezien, ze kwamen nooit weer.
Daarom denk ik in dit aparte en bijzondere geval,
dat ze staan te glinsteren in het grote, zichtbare heelal.

Leo Koster.

Langs de Haelensebeek staan Haagbeuken, in diverse exemplaren heeft de bever zijn tanden
gezet. We stappen over de Haelensebeek en met toestemming van de heer Houben van Vrijthof,
wandelen we over zijn privéterrein richting St. Servaas. In het restaurant worden we getrakteerd
op koffie met een heerlijk stuk kerststol. Ook gaat een vragenlijst rond, ik viel helaas niet in de
prijzen. Een fraaie- en informatieve Kerstwandeling ligt alweer achter ons, Hermien, je wordt
bedankt.